

Helsingin Uusi yhteiskoulu

Kestävän kehityksen ohjelma 2024–2028

Ohjelma on laadittu Kestävyyskasvatus perusopetuksessa -hankkeessa 2023–24, johon on saatu valtion erityisavustusta perusopetuksen ja toisen asteen ilmasto- ja kestävyyskasvatukseen.

Työryhmä: Marjut Kailas, Heini Lankia, Lilli Paul, Tuuli-Anna Raippalinna, Suvi Vehkalahti

1 Johdanto.....	2
1.1 Kestävä kehitys perusopetuksen ja lukion opetussuunnitelmissa.....	2
1.2 Kestävän kehityksen toiminnan tarkoitus ja käsitteiden määrittely.....	3
1.3 Kestävän kehityksen ohjelman laatiminen.....	6
1.4 Opettajien kestävän kehityksen työryhmä.....	6
1.5 Nuorten ympäristöryhmä.....	7
2 Kestävän kehityksen toiminnan visio ja tavoitteet vuosille 2024–2028.....	8
3 Kestävän kehityksen toiminnan vuosikello.....	11
4 Lukuvuoden 2023–24 toiminta ja sen arviointi.....	12
5 Kestävän kehityksen toiminta lukuvuodelle 2024–2025.....	13
6 Lähteet ja linkit.....	14
6.1 Lähteet.....	14
6.2 Linkkejä teemapäiviin.....	14

1 Johdanto

1.1 Kestävä kehitys perusopetuksen ja lukion opetussuunnitelmissa

Kestävän kehityksen ja elämäntavan ulottuvuudet ovat ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen. Tässä ohjelmassa toiminta rajataan ekologiseen kestävyteen. Ekologinen kestävä kehitys tarkoittaa, että kaikessa päätöksenteossa ja toiminnassa otetaan huomioon luonnonvarojen kestävä käyttö ja luonnon moninaisuus. Luonnolla on itseisarvo, ja luonnonvaroja käytetään niin, että taataan hyvän elämän mahdollisuus myös tuleville sukupolville.

Kestävä kehitys on olennainen arvo ja läpileikkaava teema sekä perusopetuksen että lukion opetussuunnitelmissa. Kestävä kehitys huomioidaan perusopetuksen ja lukion opetussuunnitelmien perusteissa arvoperustassa, toimintakulttuurissa, yleisissä oppimistavoitteissa, laaja-alaisen osaamisen alueissa sekä laajasti eri oppiaineiden tavoitteissa ja sisällöissä. Kestävä kehitys ymmärretään välttämättömyytenä, joka tulee ottaa huomioon läpileikkaavana teemana koulujen toimintakulttuurissa.

Helsingin Uuden yhteiskoulun oman perusopetuksen opetussuunnitelman mukaan oppilaita ohjataan kestävään ja vastuulliseen toimintaan, tunnistamaan kestävä kehityksen välttämättömyys sekä etsimään ihmisen ja muun luonnon tulevaisuutta varmistavia ratkaisuja. Kouluyhteisössä rakennetaan toivoa hyvästä tulevaisuudesta, ja koulun henkilöstö ja oppilaat osallistuvat kestävä tulevaisuuden toimintakulttuurin suunnitteluun ja kehittämiseen. Koulussa toimitaan raaka-aineita, energiaa ja luonnonvaroja säästämällä sekä luonnon monimuotoisuutta vaalien.

Koulun toimintakulttuurin, oppimisympäristöjen valinnan ja opetusmenetelmien avulla luodaan kokemuksia, jotka synnyttävät motivaatiota ja arvopohjaa kestävä tulevaisuuden rakentamiselle. Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia yhdessä tekemisestä ja vaikuttamisesta sekä kestävä tulevaisuuden ratkaisujen pohtimisesta ja innovoinnista. Koulu edistää yhteistyössä huoltajien ja eri toimijoiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa kestävä tulevaisuutta omassa koulussa, lähiyhteisössä ja myös globaalisti.

Koko kouluyhteisö on mukana kestävä tulevaisuuden suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioinnissa. Yhteistyötä pyritään tekemään alueellisten toimijoiden sekä kansalaisjärjestöjen kanssa.

Ekologisuutta tuodaan näkyväksi arjen toiminnassa erilaisilla teemapäivillä, oppiaineittain, kierrättämällä, luonnonvarojen säästämällä, liikennekasvatuksessa, tutustumalla ympärillä olevaan kaupunkiluontoon sekä luonnonsuojelualueisiin. Taloudellinen ulottuvuus huomioidaan sekä yksilötason ympäristövastuullisella kuluttajakasvatuksella että laajemmin yhteiskunnan tasolla siten, että oppilaat

ymmärtävät vastuullisen taloudellisen toiminnan pitkäjänteisenä, yli sukupolvien ulottuvana vaikutusketjuna.

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arvoperustassa korostetaan kestävän elämäntavan välttämättömyyttä sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Lukio-opetus kannustaa vastuulliseen toimijuuteen sekä kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti. Lukion opetussuunnitelmassa korostetaan yksilöiden globaalia vastuuta.

HUYK:n lukion opetussuunnitelmassa toimintakulttuurin kuvaukseen on kirjattu seuraavasti: "Koulu edistää kestävästä kehitystä ja kannustaa ympäristöstä huolehtimiseen. Ympäristövastuullisuus huomioidaan osana eri oppiaineiden opetusta. Koulussa lajitellaan ja kierrätetään jätteitä, vältetään ruokahävikkiä ja turhaa energian kulutusta sekä järjestetään ympäristövastuullisuuden liittyviä teemapäiviä. Kestävän kehityksen periaatteiden mukaista toimintaa kehitetään kiinnittäen huomiota vaikuttamiseen, kierrätykseen, ruokailuun ja koulun viherympäristön hyödyntämiseen osana kouluarkea. Opiskelija kasvaa ympäristövastuullisuuden koulun toiminnan myötä."

1.2 Kestävän kehityksen toiminnan tarkoitus ja käsitteiden määrittely

Kestävän kehityksen työryhmä on määritellyt Helsingin Uudelle yhteiskoululle teemat, joihin kestävän kehityksen toiminta perustuu.

HUYK:n kestävän kehityksen toiminnan teemoja ovat arvot ja asenteet, kouluympäristö, osallisuus, luontosuhde sekä luonnonvarojen käyttö. Tavoitteena on, että koko koulu yhteisö ottaa toiminnassaan huomioon ympäristön sekä asennoituu ja toimii kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. Kouluympäristöstä huolehditaan, sitä arvostetaan ja siinä viihdytään. Oppilaat ja opiskelijat toimivat aktiivisesti kestävän kehityksen edistämiseksi. Koulun henkilöstö toimii esimerkkinä ja kannustaa nuoria edistämään kestävästä kehitystä. Luonto on osa kouluarkea sekä kouluympäristöä, ja luontosuhdetta vaalitaan. HUYK:ssa minimoidaan luonnonvarojen käyttöä ja säästetään energiaa.

Kestävän kehityksen toimintaan osallistuu koko organisaatio. HUYK:ssa kestävän kehityksen toimijoita ovat erityisesti oppilaat, opiskelijat, opettajat, ruokalan henkilökunta, koulun johto, kiinteistöhuolto ja siistijät. Ympäristövaikutukset otetaan huomioon myös koulun tekemissä hankinnoissa. HUYK tekee yhteistyötä lisäksi koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Keskeiset käsitteet

Ekosysteemi

Ekosysteemi on toiminnallinen kokonaisuus, joka muodostuu luonnon olosuhteiltaan yhtenäisellä alueella elävistä, toisiinsa vuorovaikutussuhteessa olevista eliöistä ja niiden elottomasta ympäristöstä. Ekosysteemejä ovat esimerkiksi metsä, lampi, pelto ja valtameri.

Kestävä kehitys

Kestävällä kehityksellä tarkoitetaan yhteiskunnallista kehitystä, jonka tavoitteena on säilyttää ja taata hyvät elämän mahdollisuudet nykyisille ja myös tuleville sukupolville. Tämä edellyttää, että kaikessa päätöksenteossa ja toiminnassa otetaan mukaan ympäristön kantokyvyn asettamat rajat. Kestävä kehitys jaetaan usein ekologiseen, taloudelliseen, sosiaaliseen ja kulttuuriseen kestävyysalueeseen. Tässä ohjelmassa keskitytään ekologiseen kestävyysalueeseen.

Ekologinen kestävyys

Ekologinen kestävyys pyrkii säilyttämään kasvi- ja eläinlajien monimuotoisuuden ja ekosysteemien toimivuuden. Lisäksi luonnonvaroja käytetään kestävästi. Ekologinen kestävyys edellyttää arvo- ja asennemaailman muuttumista luonnon itseisarvon kattavaksi sekä ihmisen taloudellisen ja aineellisen toiminnan sopeuttamista luonnon ja ympäristön uusiutumisen ja sietokykyyn. Ekologinen kestävyys on pohjana ihmisten hyvinvoinnille ja sen sosiaalisille, kulttuurisille ja taloudellisille ulottuvuuksille.

Luonnonvarat

Luonnonvaroilla tarkoitetaan kaikkea luonnossa olevaa, jota ihminen pystyy hyödyntämään omaksi edukseen. Luonnonvarat voidaan jakaa aineettomiin ja aineellisiin, sekä uusiutuviin tai uusiutumattomiin. Uusiutumattomiin luonnonvaroihin kuuluvat esimerkiksi fossiiliset polttoaineet, joiden varannot vähenevät niitä käytettäessä. Metallit ovat esimerkki säilyvistä uusiutumattomista luonnonvaroista, joiden määrä on rajallinen. Kestävän kehityksen mukaisen kierrätyksen ja uusiokäytön avulla metalleja voidaan kuitenkin käyttää aina uudelleen. Uusiutuvia luonnonvaroja ovat esimerkiksi auringon säteily, tuuli- ja vesivoima, vesi ja biomassa. Ne eivät vähene, jos niitä ei käytetä niiden uusiutumiskykyä enempää. Tällä hetkellä monia uusiutuvia luonnonvaroja ylikulutetaan eli niitä käytetään niiden uusiutumiskykyä enemmän ja nopeammin.

Luontosuhde

Luontosuhteella tarkoitetaan tässä ihmisen luontoa koskevia asenteita, ajattelutapoja ja arvoja. Lapsuuden ja nuoruuden aikaiset myönteiset elämykset ja kokemukset vaikuttavat luontosuhteen syntyyn. Parhaimmillaan vahva luontosuhde tukee ihmisen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja auttaa toimimaan ihmisen itsensä ja luonnon parhaaksi. Vahva luontosuhde auttaa näkemään luonnon itseisarvona eikä vain välinearvona ihmisen tarpeiden tyydyttäjänä, jolloin myös ihmisen toiminta muuttuu usein ympäristöystävällisemmäksi.

Luonnon monimuotoisuus

Luonnon monimuotoisuudella eli biodiversiteetillä tarkoitetaan sekä ekosysteemien ja erilaisten elinympäristöjen moninaisuutta, lajien monimuotoisuutta että lajien sisäistä muuntelua. Monimuotoisuus on välttämätöntä ihmisen hyvinvoinnille, sillä monimuotoinen luonto tuottaa tärkeitä ekosysteemipalveluja, joista kaikki yhteiskunnat ovat riippuvaisia. Tällaisia ekosysteemipalveluja ovat esimerkiksi pölytys, ilmaston säätely, veden kierto ja elintarvikkeiden ja polttoaineiden tuotanto.

Ylikulutus

Ylikulutuksella tarkoitetaan luonnonvarojen kestäväntä kuluttamista. Energiantuotanto, liikenne ja ruoantuotanto ovat suurimmat ylikulutuksen aiheuttajat. Ylikulutus on myös perimmäinen syy globaaleihin ympäristöongelmiin, kuten ilmastonmuutokseen ja sukupuuttoaaltoon ja luontokatoon. Jos kaikki kuluttaisivat luonnonvaroja yhtä paljon kuin keskiverto suomalainen, tarvittaisiin niiden tuottamiseen 3,8 maapalloa.

Ympäristökasvatus

Ympäristökasvatuksella tuetaan sellaisten tietojen, taitojen, asenteiden ja toimintatapojen oppimista, jota vaaditaan kestävän kehityksen mukaiseen elämäntavan toteuttamiseen. Kasvatustyöllä on siten merkittävä rooli sekä yksilöiden, (koulu)yhteisön ja yhteiskunnan kestävän kehityksen mukaisen toimintatavan edistämiseen. Opetussuunnitelmassa puhutaan kestävän kehityksen kasvatuksesta, joka sisältää myös ekologisen kestävyuden näkökulmaa korostavan ympäristökasvatuksen.

1.3 Kestävän kehityksen ohjelman laatiminen

HUYK:n kestävän kehityksen ohjelma laaditaan viiden vuoden välein. Ohjelman laatii kestävän kehityksen työryhmä yhteistyössä johtoryhmän kanssa. Ohjelman laatimiseen osallistetaan myös oppilaita ja opiskelijoita mukaan lukien ympäristöryhmä ja koulun henkilökunta. Laadittu ohjelma esitellään johtokunnalle, opettajille ja koulun henkilökunnalle.

Kestävän kehityksen ohjelman pohjalta työryhmä laatii lukuvuosittain kestävän kehityksen lukuvuosisuunnitelman ja arvioi toimintaa.

Tämä ohjelma on tehty vuosille 2024–2028. Ohjelma on valmistunut keväällä 2024, ja se on esitelty johtokunnalle 17.4.2024. Ohjelma päivitetään syyslukukaudella 2028.

1.4 Opettajien kestävän kehityksen työryhmä

Opettajien kestävän kehityksen työryhmä valitaan lukuvuosittain. Työryhmä valitsee kestävän kehityksen suunnitelmasta yhden tai muutaman tavoitteen tai teeman, joihin lukuvuoden aikana keskitytään. Työryhmä laatii kestävän kehityksen suunnitelman viiden vuoden välein ja päivittää suunnitelmaa tarvittaessa. Lukuvuoden lopussa kestävän kehityksen työryhmä arvioi tavoitteiden saavuttamista ja ehdottaa kehityskohteita tulevalle lukuvuodelle. Uusia teemoja aloitettaessa työryhmä kartoittaa koulun olemassa olevan tilanteen ja määrittelee toiminnan kartoituksen pohjalta.

Työryhmä pyrkii edistämään kestävän kehityksen suunnitelmaan kirjattuja tavoitteita ekologisesta kestävydestä. Tavoitteita voidaan saavuttaa esimerkiksi tiedottamalla koulu yhteisöä, osallistamalla koulun hankintojen vastuullisuuden tarkasteluun tai pihasuunnitteluun, pitämällä aamunavauksia ja järjestämällä tapahtumia. Työryhmä voi myös osallistua muiden työryhmien teemapäiviin esimerkiksi suunnittelemalla 7.-luokkalaisten lähiluontopäivään rasteja.

Työryhmä toimii yhteistyössä nuorten ympäristöryhmän kanssa, ja työryhmän jäsenistä valitaan myös nuorten ympäristöryhmän ohjaava(t) opettaja(t). Opiskelijat ja oppilaat voivat osallistua opettajien työryhmän toimintaan, ja heitä osallistetaan, kun kestävän kehityksen teemoja valitaan ja toteutetaan. Työryhmä tekee yhteistyötä myös johtoryhmän ja ruokalatoimikunnan kanssa.

Kestävän kehityksen työryhmä on vuosina 2023–2024 osallistunut hankkeeseen, jonka myötä koululle on laadittu tämä kestävän kehityksen ohjelma ja perustettu nuorten ympäristöryhmä. Toimintaa jatketaan myös hankkeen rahoituksen päättymisen jälkeen.

1.5 Nuorten ympäristöryhmä

Koulussa toimii peruskoulun ja lukion yhteinen ympäristöryhmä, joka on perustettu syksyllä 2023. Nuorten ympäristöryhmä täydentää oppilas/opiskelijakuntatoimintaa sekä antaa oppilaille/opiskelijoille mahdollisuuden osallistua ja vaikuttaa kouluun ja yhteiskuntaan. Toiminta tukee oppilaiden laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista.

Ympäristöryhmä on avoin kaikille oppilaille ja opiskelijoille. Toimintaa ohjaa opettaja, ja ryhmä tapaa oppituntien ulkopuolella keskimäärin kerran viikossa. Opettaja saa toiminnan ohjaamisesta kerhopalkkion.

Ympäristöryhmän toiminta on oppilas- ja opiskelijälähtöistä, ja kerholaiset määrittävät itse, mitä ympäristöasioita he haluavat edistää koulussa tai lähiympäristössä. Toiminta voi sisältää esimerkiksi kartoituksia, tiedottamista tai tapahtumien järjestämistä. Keväisin voidaan tehdä luontoretki. Toimintaa voidaan suunnitella yhteistyössä oppilas/opiskelijakunnan kanssa, ja ympäristöryhmäläiset voivat olla mukana myös opettajien kestävän kehityksen työryhmän toiminnassa oppilas- tai opiskelijajäsenenä. Ympäristöryhmä voi tehdä yhteistyötä kansalaisjärjestöjen ja muiden koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Koululle voidaan kutsua vierailijoita ja koulussa voidaan järjestää tapahtumia ja retkiä yhteistyössä eri järjestöjen kanssa.

Aktiivisesta osallistumisesta ympäristöryhmään jaetaan kerholaisille diplomi ja erityisen aktiivisesta toiminnasta ympäristön hyväksi voidaan myöntää stipendi tai palkinto. Lukiolaiset voivat saada aktiivisesta toimintaan osallistumisesta TO2-teemaopintojakson suorituksen.

2 Kestävän kehityksen toiminnan visio ja tavoitteet vuosille 2024–2028

Visio kestävän kehityksen koulusta

- 1) Koko koulu yhteisö arvostaa ympäristöä, asennoituu ja toimii kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.
- 2) Koulu ympäristöstä huolehditaan, sitä arvostetaan ja siinä viihdytään.
- 3) Nuoret toimivat aktiivisesti kestävän kehityksen edistämiseksi.
- 4) Luonto on osa kouluarkea ja koulu ympäristöä ja luontosuhdetta vaalitaan
- 5) Luonnonvarojen käyttö minimoidaan ja energiaa säästetään.

Kestävän kehityksen toimijat

- 1) opettajat
- 2) oppilaat ja opiskelijat
- 3) huoltajat
- 4) ruokala
- 5) johto
- 6) kiinteistöhuolto
- 7) siistijät
- 8) koulun muu henkilökunta
- 9) yhteistyötahot koulun ulkopuolella, esim.
 - Eetti ry, Reilu kauppa ry, Luontoliitto, Suomen luonnonsuojeluliitto, WWF
 - muut oppilaitokset
 - jätehuolto, kierrätyskeskus
 - vedenpuhdistuslaitos, jätteenpolttolaitos, sähkölaitos

Toiminnan teemat, tavoitteet ja käytännön toimenpiteet

Teema	Tavoite	Toimenpiteitä
Arvot ja asenne	Koko koulu yhteisö arvostaa ympäristöasioita, asennoituu ja toimii kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.	<ul style="list-style-type: none"> - ruokaketju näkyviin ruokalaan - kasvisruoka tarjolle ennen liharuokaa ruokalassa - kestävän kehityksen teemat osana kurssien opetusta - kierrätys kuntoon luokissa, enemmän kierrätyspisteitä - arvokasvatuksen lisääminen ja omien arvojen pohtiminen - tapahtumat ja tempaukset, tiedotus - ympäristöryhmän toiminta - henkilöstön koulutus - kestävän kehityksen ilmiöopetus - kestävän kehityksen lukuvuositeema - ylikulutuspäivä (maaliskuussa), Älä osta mitään -päivä (marraskuussa) - vierailut koululla - erilaiset kestävän kehityksen projektit oppitunneilla - koulun hankinnoissa huomioidaan kriteerinä kestävän kehityksen vastuullisuus - työmatkapyöräilyhaaste tai -kilpailu esim. toisen koulun kanssa - palkintoja kestävä kehitys -henkiselle opelle (esim. vuoden talvipyöräilijä) nuuttijuhlissa - Varmistetaan resurssi kestävän kehityksen työskentelyyn.
Kouluympäristö	Kouluympäristöstä huolehditaan, sitä arvostetaan ja siinä viihdytään.	<ul style="list-style-type: none"> - huolehditaan opiskeluvälineistä ja koulun omaisuudesta (esim. panttisysteemi lainakyniin, säilytettävät monistheet liimataan vihkoon) - viihtyisä kouluympäristö (sisä- ja ulkotilat) - oppilaat/opiskelijat osallistuvat kouluympäristön vaalimiseen/suunnitteluun/toteutukseen - luokkatilat pidetään siisteinä - kouluympäristön siivouspäivä (toukokuu) - siivoojien tiedotus oppilaille - vaikuttaminen esim. taiteen avulla - järjestetään siivousteemapäiviä - julisteita ja ohjeita ja käyttäville (esim. kierrätysohjeet luokkiin) - välituntitoiminta - luonto ja koulun ulkotilat oppimisympäristöinä
Osallisuus	Nuoret toimivat aktiivisesti kestävän kehityksen edistämiseksi. Henkilöstö toimii esimerkkinä ja kannustaa nuoria edistämään kestävä kehitystä.	<ul style="list-style-type: none"> - Vakiinnutetaan oppilaiden ja opiskelijoiden ympäristöryhmän toiminta. Tehdään ympäristöryhmä ja sen arvostus näkyväksi (esim. diplomi ja mahdollinen stipendi kevätjuhlassa, lukiolaisille opintosuoritus). - Otetaan opiskelijat mukaan kestävän kehityksen suunnitteluun. - Kestävän kehityksen toimintasuunnitelma päivitetään vuosittain, asetetaan tavoitteita ja arvioidaan niiden toteutumista. - Kestävä kehitys otetaan osaksi koulun lukuvuosisuunnitelmaa. - opettajien tiedottaminen - toiminnan jalkauttaminen oppitunneille, pienet käytännön

		<p>ohjeet ja vinkit</p> <ul style="list-style-type: none"> - some-näkyvyys
Luontosuhde	Luonto on osa kouluarkea. Kouluympäristöä ja luontosuhdetta vaalitaan.	<ul style="list-style-type: none"> - luonto- ja ympäristökasvatus oppitunneilla - kootaan oppitunneille ideoita luontosuhteen vaalimiseen ja luontokasvatukseen - jatketaan ja lisätään yhteisiä luontopäiviä - tuodaan luontoa näkyviin koulun sisä- ja ulkotiloihin, esim. viherseinät, ympäristöystävälliset kaluste- ja materiaalivalinnat, uuden koulun pihan suunnittelu (istutukset, puutarha(?), monimuotoisuuden huomioiminen) - kouluvierailut ja -vierailijat - vieraslajien kitkentätalkoot (esim. jättipalsami elokuussa)
Luonnonvarojen käyttö	Luonnonvarojen käyttö minimoidaan ja energiaa säästetään.	<ul style="list-style-type: none"> - ekologinen kestävyys huomioidaan hankinnoissa (materiaalin minimointi, kestävät tuotteet, eettiset kulutusvalinnat) - yhteistyö ruokalan kanssa (esim. ruokahävikki minimoidaan, muistutetaan mahdollisuudesta ostaa ruokaa kotiin, ruokalan tilausten ekologisuus) - säästetään sähköä, käytetään uusiutuvaa sähköä - tehokkaampi materiaalien kierrätys - paperin käytön vähentäminen, virhetulosteiden kierrätys - Tulostustekniikasta huolehtiminen, tulostamis- ja kopiointitaidot kuntoon (esim. 5 minuutin kopiointikoulutus: miten kopiointi ja tulostaminen perutaan) - oppikirjoista ja muista oppimateriaaleista huolehditaan - korvausvelvollisuus koulun omaisuuden rikkomisesta (sis. oppimateriaalit) - koulun hankinnoissa huomioidaan ekologisuus

3 Kestävän kehityksen toiminnan vuosikello

		Työryhmän toiminta	Nuorten ympäristöryhmän toiminta	Huomioitavat päivämäärät
s u n n i t t e l u	Elokuu	Kestävän kehityksen työryhmän jäsenten valinta	Opiskelijoiden ja oppilaiden ympäristöryhmän toiminnasta tiedottaminen ja ko. ryhmän perustaminen	Itämeripäivä (elokuun viimeinen torstai) Suomen luonnon päivä (elokuun viimeinen lauantai)
	Syyskuu	Kestävän kehityksen ohjelman tavoitteiden valinta ja kirjaaminen koulun vuosisuunnitelmaan Vastuualueiden jako työryhmän sisällä	Toiminnan suunnittelu nuorten kiinnostusten pohjalta	Hävikkiweekki (vko 37) Nollapäästöpäivä 21.9. Autoton päivä 22.9. Agenda 2030 -päivä 25.9.
t o i m i n t a	Lokakuu			Maailman kasvisruokapäivä 1.10. Eläinten päivä 4.10. Energiansäästöviikko (vko 41)
	Marraskuu		Ympäristöryhmän järjestämä välituntitapahtuma	Älä osta mitään -päivä (marraskuun viimeinen perjantai) Euroopan jätteiden vähentämisen viikko (vko 47)
	Joulukuu		Syyslukukauden päätösretki	aineettomat joululahjat
	Tammikuu	Toiminnan välikatsaus	Ympäristöryhmän toiminnasta tiedottaminen	Pihabongaus-viikko kouluissa (tammikuun loppupuolella) Vegaanihaaste
	Helmikuu			
	Maaliskuu		Toimintaa ylikulutusta vastaan	Maailman luontopäivä 3.3. Maailman metsäpäivä 21.3. Maailman vesipäivä 22.3. Earth Hour (maaliskuun viimeinen lauantai) Ylikulutuspäivä (maalis–huhtikuun taitteessa)
a r v i o i n	Huhtikuu	Kuluvan vuoden toiminnan arviointi ja ehdotukset kehittämiskohteista seuraavalle lukuvuodelle	Vaatteiden korjaustyöpaja	Vaatevallankumous-viikko
	Toukokuu	Vuosikertomustekstit	Kevätretki	Pyörällä kouluun -päivä 13.5.

t i		Keke-pisteen suunnittelu ja toteutus 7.-luokkien luontopäivään	Diplomien ja mahdollisten stipendien jako ympäristötoiminnassa ansioituneille opiskelijoille	Suomen lasten metsäretkipäivä 15.5. Luonnon monimuotoisuuden päivä 22.5.
--------	--	--	--	--

4 Lukuvuoden 2023–24 toiminta ja sen arviointi

Kestävän kehityksen työryhmä toteutti lukuvuonna 2023–2024 seuraavat kestävästä kehityksestä edistävät toimenpiteet: Lukuvuoden alussa työryhmä loi kestävästä kehityksestä toiminnalle vision ja työryhmälle työskentelysuunnitelman sekä kirjasi toiminnan tavoitteet. Lisäksi perustettiin ympäristöryhmä, jossa toimivat ympäristötoiminnasta kiinnostuneet peruskoulun oppilaat ja lukion opiskelijat opettajien ohjauksessa.

Ympäristöryhmä aloitti toimintansa tiedottamalla ryhmästä ja osallistamalla jäseniä. Nuorten ja opettajien kestävästä kehityksestä työryhmän kanssa tehtiin kartoitus koulun jätteiden kierrätyksestä. Ympäristöryhmä hankki käytäville lisää kierrätysastioita ja teki niihin uudet kierrätysohjeet.

Lukuvuoden aikana toteutettiin erilaisia tapahtumia. Syyslukukaudella pidettiin Älä osta mitään -päivän aamunavaus marraskuussa ja ennen joulua järjestettiin aineettomien joululahjojen ideaseinä.

Kevätlukukaudella nuorten ympäristöryhmä suunnitteli ja toteutti välituntitoimintaa, jonka tavoitteena oli kannustaa ylikulutuksen vähentämiseen. Lisäksi ryhmä piti samaan teemaan liittyvän aamunavauksen. Ryhmä oli mukana ideoimassa vierailukohteita ja vierailijoita lukion biologian oppitunneille, ja kaikille lukion 1. vuosikurssin LUPE-tunneille kutsuttiin Luontoliiton Itämerilähettiläs. Jatkoon on suunniteltu myös lisää yhteistyötä Luontoliiton tai WWF:n kanssa. Loppukevääälle suunniteltu kauden päätöksen luontoretki peruuntui lakon takia, mutta tämän sijaista viimeisen viikon päättäjaisissä ympäristöryhmä rakensi hyönteishotellin koulun piha-alueen monimuotoisuutta lisäämään. Ryhmässä suunniteltiin myös jo tulevaa, ja tuleva syyslukukausi on tarkoitus aloittaa koulun lähiympäristön vieraskasvilajien kartoittamisella ja torjunnalla.

Näiden lisäksi lukuvuoden aikana nostettiin eri aineiden opetuksessa esille kestävästä kehityksestä tavoitteita. Esimerkiksi yhteiskuntaopissa puhuttiin kiertotalouden merkityksestä ja siihen siirtymisestä. Maantiedossa 9.-luokkalaiset pohtivat omia kulutustottumuksiaan ja ryhmät laativat luokan seinille postereita erilaisiin ympäristöongelmiin ja niiden ratkaisuihin liittyen.

Kestävän kehityksen ryhmä laati opettajille laadittiin tulostus- ja kopiointiohjeita paperihävikin vähentämiseksi. Kestävän kehityksen työryhmän jäsenet osallistuivat Opetushallituksen hanke- ja sidosryhmätoimintaan, kuten hankeverkostotapaamisiin ja koulutuswebinaareihin. Työryhmä on kerännyt linkkejä eri toimijoiden sivustoihin kestävän kehityksen työryhmän sähköiseen kansioon.

Helsingin Uuden yhteiskoulun kestävän kehityksen toiminta on toteutunut lukuvuoden 2023-2024 aikana suunnitelmien mukaan.

5 Kestävän kehityksen toiminta lukuvuodelle 2024–2025

Lukuvuoden 2024-2025 teemat ja toimenpiteet päätetään syyslukukauden alussa 2024.

Alla olevia kehityskohteita on jo ehdotettu kuluneen lukuvuoden 23-24 aikana.

Tavoitteena on kehittää löytötavaroiden käsittelyä koulussa. Tällä hetkellä kouluisännän työtilaan kertyy lukuvuoden aikana luokkiin jääneitä vaatteita ja tavaroita. Näitä tavaroita säilytetään tietty aika koulussa, minkä jälkeen ne hävitetään. Tätä toimintamallia voisi kehittää esimerkiksi niin, että järjestettäisiin löytötavaränäyttely esimerkiksi kerran lukukaudessa. Tällöin noutamatta jääneet tavarat laitetaan esille esimerkiksi luokkaan välitunnin ajaksi, jolloin oppilas saa noutaa oman kadonneen ja unohtuneen tavaransa.

Nuorten ympäristöryhmä toivoi, että tulevana lukuvuotena kehitettäisiin edelleen kierrätystoimintaa, järjestettäisiin esimerkiksi tavaravaihtopäiviä tai -pisteitä ja kartoitettaisiin ulkoroskisten tilannetta. Nuorten ryhmä toivoi myös mahdollisuutta osallistua uuden koulurakennuksen kalustamiseen sekä pihan suunnitteluun.

6 Lähteet ja linkit

6.1 Lähteet

European Environment Agency, *Luonnon monimuotoisuus – ekosysteemit*

<https://www.eea.europa.eu/fi/themes/biodiversity/intro>

Helsingin Uusi yhteiskoulu, *Perusopetuksen opetussuunnitelma 2016*.

Helsingin Uusi yhteiskoulu, *Lukion opetussuunnitelma 2021*.

Opetushallitus, *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014*.

Opetushallitus, *Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019*.

Opetushallitus, *Kestävän kehityksen keskeiset käsitteet*

<https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/kestavan-kehityksen-keskeiset-kasitteet>

Salminen, H. 2003. *Luontosuhteen merkitys ympäristökasvatuksessa*. Julkaisussa Salminen, H., Paavola, T., Luona-Helminen, R., Jääskeläinen, L., Karhu, S., Peltonen, OM. & Hirvonen, M. (toim.) *Matkalla metsään. Käsikirja 7–12-vuotiaiden retkeilyyn*. Suomen Latu ry. Helsinki, Edita.

Tieteen termipankki, *Biologian termistö*

<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Biologia>

Toivoa ja toimintaa, *Kestävän kehityksen juhlapäiväkalenteri*

<https://toivoajatoimintaa.fi/kestavan-kehityksen-juhlapaivakalenteri/>

Varhaiskasvatuksen Ilmasto-opas, *Luontosuhteen vahvistaminen*

<https://vakaniilmasto-opas.fi/opetusmateriaalit/luontosuhteen-vahvistaminen/>

WWF, *Ylikulutus*

<https://wwf.fi/uhat/ylikulutus/>

6.2 Linkkejä teemapäiviin

Agenda 2030 (YK:n tavoitteet) <https://act4sdgs.org/>

Earth Hour <https://wwf.fi/earthhour/>

Energiansäästöviikko <https://www.motiva.fi/ratkaisut/energiansaastoviikko>

Euroopan jätteiden vähentämisen viikko <https://www.ewwr.eu/en/project/main-features>

Hävikki- ja kierrätyksiä viikko <https://havikkiviikko.fi/tietoa-kampanjasta/>

Itämeripäivä <https://itameripaiva.fi/>

Luonnon monimuotoisuuden päivä <https://vegaanihaaste.fi/>

Maailman luontopäivä <https://www.ykliitto.fi/tapahtumat/yk-paivat/maailman-luontopaiva>

Maailman metsäpäivä <https://www.ykliitto.fi/tapahtumat/yk-paivat/maailman-metsapaiva>

Maailman vesipäivä <https://www.ykliitto.fi/tapahtumat/yk-paivat/maailman-vesipaiva>

Nollapäästöpäivä <https://www.oph.fi/fi/tietoa-meista/nollapaastopaiva>

Pihabongaus <https://www.birdlife.fi/tapahtumat/pihabongaus/osallistuminen/>

Puunhalausviikko <https://www.vyl.fi/alan-kehittaminen/teemavuodet-ja-kampanjat/puunhalausviikko/>

Pyöräilyviikko <https://pyorailyvuosi.fi/pyorailyviikko/>

Pyörällä kouluun <http://www.pyorallakouluun.fi/>

Suomen lasten metsäretkipäivä <https://blogs.helsinki.fi/metsaretkipaiva/>

Suomen luonnon päivä <https://www.suomenluonnonpaiva.fi/info/juhlisuomenluontoa/>

Vaatevallankumous-viikko
<https://www.martat.fi/marttakoulu/kodinhoito/garderobi-harkitse-korjaa-kierrata/vaatevallankumous/>

Vegaanihaaste <https://vegaanihaaste.fi/>

Ylikulutuspäivä <https://wwf.fi/uhat/ylikulutus/>
<https://www.overshootday.org/newsroom/country-overshoot-days/>
<https://overshoot.footprintnetwork.org/>

Älä osta mitään -päivä <http://alaosta.fi/aom-paiva/>